

Ukininkas

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė laikraščio:

Prusuose ir i Austriją 2½ auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 4 auks.
i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 feningių.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Nauja geradėjystė.

Jau buvo rašyta „Ukininke“, kad pagal paliepiamą Apuchтино (buvusio užveždėtojaus mokyklų Lenkų Karalystės) tarp kitų knygų yra atspausstas maskoliszkomis litaromis teip-gi „Aukso Altorius“ skaitliu 5000 ekz. Gir-dėjome, kad „Aukso Altorius“ yra jau iš-siuntinėtas i visas valsčių rasztinyčias lietuvisz-kosios dalies Suvalkų gub. Vaitams yra įsakyta išdalinti tas knygas žmonėms dykai. Kaip kur vaitai draugia su savo viršininkais jau net pradėjo pildyt tą šlykščią pasiuntinystę. Bet tas jų darbas tik da daugiau ersina žmonės. Štai Griškabudžio valsčiuje (Naumiesčio pav.) valsčionys iš tos priežasties pakėlė net triukšmą. Pirmiausiai, sako, viršininko pagelbininkas ap-skelbė susirinkusiems ukininkams, kad ciecorius atsiuntęs jiems dovaną — maldų knygas, kurios esančios geresnės už tas, ką žmonės skaito. Bet žmonės vienu balsu sušuko: „mes turim savo knygas, mums anų ne reik!“ Tuomet viršininkas pasakė, kad lietuviškos maldų knygos busenčios atimtos, kad ciecorius nepavėlijęs iš jų melstis ir t. t. Žmonės pradėjo murmėt, rėkt ir juoktis. Sako, kad kiti išsitarę: „tai tegul ciecorius išplėšia mums pirma liežuvius, tai tada ne reikės mums nė savo kalbos, nė savo knygų!“ Teip berėkaudami ir besityčio-dami iš valdžios užmanymo žmonės išsiskirstė, ne priėmę nė vienos kacapiškos knygos. Teipjau atsitiko ir kituose valsčiuose, apie kuriuos teko mums girdėt. Tik vienur žmonės priešinasi daugiaus kitur mažiaus. Ar bus ta žinia apie „ciecoriaus dovaną“ apgarsinta visuose valsčiuose ar ne, to negalima tikrai žinoti. Bet galima tikėtis, kad nepasisekus pradžia darbo, virši-ninkai ne norės ilgiaus erzinti žmonių ir paliaus ne tik brukę knygas, bet ir garsinę apie tokią „ciecoriaus dovaną“ iš kurios žmonės tik kelia juokus. Kaip buvo su prisakymu apie įvedimą maskoliškos kalbos i valsčių raštinyčias, teip pasibaigs ir su minėtu valdžios užsimanymu.

Priseis tik gailėtis valdžiai išmestų piningų ant atspaudinimo minėto „Aukso Altoriaus.“ Bet žmonėms verta būtų sunaudot šitą progą ir parodyt prieš augštesnęją valdžią visą šlykštumą tokio valdžios išmislo. Ant valsčiaus susirinkimų, kur bus užvesta kalba apie naujas knygas, žmonės ne tik tur priešintis ir kelti truksmą, bet teip-gi turi reikalauti, kad jų balsas būtų įtrauktas i protokolą. Tokiu būdu galės ir augštesnė valdžia žinoti, ką žmonės mano ir ko jiems reik. Maža to, reikia rašyti skundus už tai, kad viršininkai žada išplėsti iš žmonių maldų knygas, kad jie nor uždraust žmonėms melstis, kad jie erzina žmones ir tt. Jeigu kur apsiėjo viršininkas ne mandagiai, tai reikia surašyti visą apsiėjimą i protokolą ir paduot skundą. Toki skundai reikia siųsti tiesioj pas generalgubernatorių i Varšavą, nesa gubernatoriai eina iš vien su viršininkais ir balso žmonių ne klauso.

Nuo dabartinio general-gubernatoriaus kuni-gaikščio Imeritinskio galima tikėtis daugiau gero, nė kaip nuo buvusių. Šits general-gubernatorius paniekino darbus Apuchтино ir pats pasirupino atstatyt jį nuo vietos. Kadangi brukimas lietuviams minėtų maldų knygų yra tai išmislas Apuchтино, dėlto lietuviui drąsiai gali niekint tą darbą ir prašyti generalguberna-toriaus, kad leistų lietuviams melstis iš lie-tuviškų maldų knygų, rašytų lietuviškomis visiems suprantamomis litaromis.

Da ir dėl kitos priežasties gerai yra paduoti prašymus generalgubernatoriui dabar. Neužilgo ketina atsilankyti pas jį ant tulo laiko pats ciecorius, norėdamas pažinti arčiaus mus kraštą ir jo reikalus. Sako, kad mus generalguberna-torius tyčia važiaavęs per visą Lenkų Karalystę ir priiminėjęs nuo žmonių prašymus, kad žinoti, ko žmonės reikalauja ir kad galėtų apie tai papasakoti pačiam ciecoriui. Lenkai tikisi su-laukti nuo generalgubernatoriaus daug gero. Teip-gi ir mes lietuviui ne turime nustoti vilčių. Vážiuojant generalgubernatoriui per Suvalkų

guberniją žmonės padavė daug prašymų, tarp kurių daugiausiai buvo prašymų apie daleidimą lietuviškos spaudos. Bet but galėta paduot prašymų da daugiau, jeigu tik but žinota ankščiau apie kelionę generalgubernatoriaus ir jeigu tik viršininkai ne but sutrukę žmonių, įsakydami, kad nieks iš žmonių nepaduotų prašymų. Dėlto tie valsčiai ką yra ne padavę prašymų generalgubernatoriui, tai skubinas atlikti skolą, pasiteisindami, kad gyvendami kaime ir ne skaitydami laikraščių arba nežinojo apie kelionę Jo Mylistos, arba išgirdo vėlai arba buvo sudrausti paduot prašymus vaitų ir paties viršininko. Be to reikia paminėti apie tai, kad viršininkai per vaitus bruka žmonėms nesuprantamas maldų knygas, sakydams, kad tai esanti „ciecoriaus dovana“, kad žada nuo vardo ciecoriaus atimti visur paplitusias lietuviškas maldaknygas, kad erzina žmones, įkelia pasipriešinimą prieš valdžią ir ciecorių, tuom tarpu kada ciecorius apie tai nieko nežino... Tik netylėkime, o balsas mus bus išgirstas ir išklausytas. S.

Kaip mums spaudą įgyti.

Pirmutinis klausymas, kuris visiems skverbte skverbiasi į galvą, tai yra klausymas apie išsimaitytinimą ir žmogišką gyvenimą. Darbininkams rupi turėti geresnę vietą ir maistą, užsiimti brangesnę algą, įsitaisyti drapanas, užvesti šeimyną, išmaityti vaikus ir t. t. Ukininkams rupi išmaityti ne tik savę, bet ir šeimyną, išmokėti mokesčius įdirbti gerai lauką, užauginti gyvulius ir t. t.

Nė vienus, nė kitus nepleidžia rupeščiai apie duoną, apie išsimaitytinimą. Ne žiurint ant to, kad kiekvienas stengiasi užkovoti sau geresnį buvimą, bet retai kam tai pasiseka. Dauguma vargsta vargą, skursta skursną ir ne žino, kaip atsikratyti nuo visokių sunkenybių ir nelaimių. Vieni iš jų kantriai velka vargų našta, tikėdami, kad viskas paeina iš Dievo valios ir kad už vargus Dievas atlygys po smert. Kiti-gi jieško priežasčių vargų šiame sviete ir supratę tas priežastis stengiasi prašalinti jas ir įgyvendinti laimę ant žemės. Tokius drąsuolus, ką stengiasi apginti žmones nuo vargų, pagimdė mokslas. Mokslą-gi pagimdė prityrimas žmonių visų amžių. Kaip mokina mus istorija, gilioj senovėj žmonės turėjo sunkiai kovoti priešais gamtą. Reikėjo žmonėms gintis nuo baisių gyvulių, reikėjo jieškoti maisto, nakvynės. Ne buvo nė įrankių, nė triobų, nė javų... Bijodami laukinių gyvulių sako, pradžioje žmonės naktis nakvodavę ant medžių arba giliuose urvuose. Valgydavę žalias žuvis medžių žieves, vaisius, uogas, šaknis. Tuomet da ne pažino žmonės nė ugnies. Bet su laiku

prityrimas išmokino žmones daryti sau ne tik lazdas, bet ir akmeninius kirvius, durtuos, su kuriais galėjo ne tik gintis nuo gyvulių, bet ir užmušti juos maistui. Veliaus betrydami du daiktu į viens kitą žmonės pažino ugnį, kuri davė jiems šilumą ir gardesnę valgį. Veliaus prisijaukino kitus gyvulius ir gyveno su kaime-nėms, keliaudami iš vienos vietos į kitą. Da vėlaus pradėjo užsiiminėti žmonės žemdarbyste, išrado geresnius įrankius, pradėjo statyt sau triobas ir gyveno ant vienos vietos. Per ilgus amžius žmonės daug prityrė, jų prityrimas pereidavo ant vaikų per pamokinimą ir paveikslą. Atsiradus spaudai žmonių buvis ėmė gerintis, nės prityrimai vienų surašyti į knygas greit persergėdavo ir mokydavo kitus. Dabar be knygų ir laikraščių ne gali apseiti beveik nė viena tauta. Kaip reikalingi yra keliai, per kuriuos žmonės suseina vieni su kitais ir apsimaino savo turtais, teip reikalingas yra mokslas, kuris mokina žmones gaminti turtus skelbia pamokinius ir paveikslus iš gyvenimo kitų tautų, žodžiu sakant, mokina gyventi kovoti su vargais, prispaudimais ir kitokiomis sunkenybėmis. Nupuolimas javų prekės ir pasididindimas mokesčių naštos verste verčia ukininkus rusčiai apmastyti savo padėjimą ir išjieškoti kelius pagerinimo savo buvio. Valsčiaus, parapijos ir kiti reikalai gali but tik viešai apsvarstomi, per laikraščius ir tam tikras knygas. —

Nežiurint ant tokio reikalingumo mokslo ir apšvietimo lietuviams yra uždrausta turėti savo spaudą, savo raštus, savo dvasišką peną, jiems yra uždrausta rupintis apie savo reikalus, uždrausta gintis nuo vargų uždrausta dagi melstis prie Dievo iš maldų knygų. Tokia neteisybė yra vienintelė ant sviato. Kitose viešpatystėse draudžia tik kaip kokius raštus, bet ne draudžia žmonėms mokintis gyventi ir apsišviesti. Už ką-gi pasiekė lietuvius tokia nelaimė? Ar jie nusikalto prieš valdžią seniaus, ar jie dabar valdžios neklauso ir ne atlieka tai, kas valdžios įsakyta? Nė kitąsyk, nė dabar lietuviai niekuom ne nusikalto prieš maskolius ir visados prigulėjo ir priguli prie faikiausią šalies gyventojų: mokėjo ir moka mokesčius, siuntė ir siunčia savo vyrus į kariuomę, atsitikus karei lieja kraują savo už Maskolijos garbę ir didybę... Maskoliai nė datyrė nieko pikto nė tuomet, kada jie buvo patekę po valdžia Lietuvos kuni-gaiščių. Prie kunigaikščio Vytauto maskoliai naudojosi iš plačiu tiesu: ne persekiojo tuomet lietuviai nė maskolių tikėjimo, nė kalbos, nė jų papročių ir laikė juos už lygius su visais kitais. Už ką-gi dabar persekioja mus maskolių valdžia?

Jeigu perkratyti visų valdžių darbus ir norus ir ypatingai darbus Maskolijos valdžios, tai galima štai ką patėmyti. Iš istorijos matyt,

kad visuomet galingesnės tautos spaudė ir skriaudė silpnesniasias. Apimtos šalys noroms nenoroms turėjo priimti jungą, kuri uždėdavo ant jų apgalėtojai. Senovėj apgalėtojai atimdavo turtą nuo savo apveiktų priešininkų ir pačius juos paversdavo į savo vergus. Viduramžy į rankas apgalėtojų patekdavo žemė ir gyventojai turėjo eiti į baudžiavą. Dabar nėra verguvės, nėra bandžiavos, žmonės skaitosi laisvais, bet jungas neapleido jų ir tik permainingai savo pavidalais: vieton eiti dirbti į dvarą, reikia dabar dirbti namieje ant valdžios naudos. Apgalėtose šaliose (Lietuvoje, Lenkijoje) mokestis yra daug sunkesnės, nei kaip Maskolijoje.

Beto apgalėtojai prisisavina sau da kitokias naudas iš užkariautų šalių. Jie paima į savo rankas šalies užžiurėjimą ir rėdymą ir elgiasi su apgalėtaisiais taip kaip jiems patinka, kaip jiems išrodo naudingiaus, suvis ne paisydami ant gyventojų tiesų ir reikalų.

Jau iš-pat pradžių valdžia išplešia iš gyventojų, daug turtų: girių, dvarų (majoratų), triobų, bažnyčių ir t. t. Veliaus taip-gi skriaudžia valdžia gyventojus, išplėsdama ir jų sunkiai uždirbtą skatiką ne tik per mokesčius, bet ir kitokių būdu. Turėdama naudą iš apimtų šalių valdžia, žinoma, nori amžinai prirakyti prie savęs apimtas šalis. Bet kad amžinai prirakyti tas šalis, reikia, kad gyventojai susilietu vieni su kitais t. y. turėtų vienokią kalbą, vienoki tikėjimą, vienokius papročius ir t. t. Turėdama tokių siekimų valdžios stengiasi perdirbti svetimas šašalis pagal savo korpalių. Iš to prasideda persekiojimas kalbos, tikėjimo, knygų ir viso to, kas skiria valdomuosius nuo valdytojų. Lietuva jau senai nustojo savo valdžios ir pateko į rankas svetimtaučių. Prie Jagailos Lietuva priėmė nuo lenkų krikščionystę. Drauge su krikščionyste paplito po Lietuvą ir lenkystė. Kas lietuviška buvo niekinama, kas lenkiška-giriama. Lietuvoje drauge su lietuviškoms maldaknygėms buvo brukamos žmonių ir lenkiškos. Poterius mokino ne tik lietuviškai, bet ir lenkiškai. Krikščionystės apaštalai buvo drauge ir apaštalais lenkystės. Jie skelbė, kad lietuviška kalba esanti pagoniška kalba, kad pagoniška kalba esanti Dievui ne maloni, kad reikia ją pamesti, o mokintis lenkiškos kalbos ir t. t. Suduose, urėduose mokyklose viešpatavo lenkiška kalba. Nemokančiam lenkiškai sunku buvo susikalbėti su ponais. Lietuvos bajorai ir kiti ponai virste virto į lenkus. Kada Lenkų Karalystė perėjo į rankas maskolių, tulą laiką da tebeviešpatavo lenkai mus krašte. Bet po pirmutiniamjam ir antramjam lenkų sukiylimui prasidėjo Lietuvoje viešpatavimas maskolių. Tas viešpatavimas labai buvo skaudus ypač po nutildymui 1863 metų maišto. Toj

gadynėj apgarsėjo Vilniaus generalgubernatorius Muravjovas, vadinamas paprastai koriku. Persekiojimas lenkų už pakėlimą maišto skaudžiai atsiliepė ir ant lietuvių gyvenimo. Lietuviams reikėjo kentėti už lenkų nusidėjimus. Kadangi Lietuvos ponai buvo išvirtę į lenkus, dėlto pirmiausiai jie pajuto maskolių valdžios leteną. Daug Lietuvos ponų išvyta į Siberiją, jų turtai išplėsti, daug bažnyčių atimta ir perdirbta į cerkves; pradėta vyt lenkišką kalbą ne tik iš mokyklų, urėdiškų vietų, bet ir iš pardaviniųčių teatrų ir kitokių viešų susirinkimų. Kas kalbėjo lenkiškai, tas buvo laikomas per maištininką, „metežniką“. Kadangi lenkai yra katalikais, dėlto maskoliai ėmė persekioti taip-gi katalikystę, o ypatingai kunigus, kaipo lenkystės apaštalus.*) Maskolių valdžia butų uždraudusę lenkams ir spaudą, jeigu tai butų buvę galima. Bet lenkų tauta jam buvo taip subrendus dvasiškai, kad nė kokia spēka ne butų galėjus suslėgti reikalus dvasios. Uždraudimas spaudos butų pasilikęs tik tuščiais žodžiais. Numanė tai valdžia ir dėlto tik susiaurino spaudos laisvę, uždėdama ant visų lenkiškų raštų aštrų užžiurėjimą arba t. v. „cenzurą“. Bet kas ne galima buvo padaryti su lenkų tauta, tai lengva buvo padaryti su lietuvių tauta: lietuviams atimta suvis tiesa spaudinti kokius nors raštus lotyniškais raidėmis. Lengva buvo tai padaryti su lietuvis, nės tuomet skurdo jie po lenkų valdžia, kuri stengėsi praplatinti Lietuvoje, lenkišką kalbą ir lenkišką dvasią. Mažai tuomet reikalavo lietuviav dvasiško peno. Maldų knygos daugiausiai buvo prasiplatinusios, bet ir jų ne daug tegalėjo patekti į žmonių rankas, nės kunigai bruko žmonėms lenkiškus poterius ir lenkiškas knygas. Svetiškų knygų buvo vos keletas, nės ne buvo kam rašyti žmonėms knygas ir pamokinimus.

Buvo tuomet vos keletas apšviestų lietuvių. Daukantas, Valančauskas, Ivinskas tai yra pirmutiniai mus vadovai, kurie pajuto ir suprato vargingą žmonių padėjimą ir nesibijodami lenkų išjuokimo pametė lenkiškas plunksnas ir ėmė rupintis apie reikalus savo paniektų ir apšviestų brolių varguolių. Žinoma, jie negalėjo pabudinti visų savo brolių iš miego. Po Maskolijos valdžia ne buvo tuomet išleidžiamas ne vienas laikraštis lietuviškoje kalboje. Į vietą lotyniškų litarų maskolių valdžia sumislyjo įteikti lietuviams savo litaras t. v. „graždanka.“ Tokiu būdu Maskolijos valdžia norėjo atitraukti lietuvius nuo lenkų įtekmės ir paimti juos po savo sparnu.

Pripratinus prie maskoliškų litarų valdžia tikėjosi pripratinti lietuvius prie maskolių kalbos, maskolių tikėjimo (pravoslavijos), maskolių

*) Da ir dabar senesniejie mus kunigai ne paliauja kalbėję lenkiškai.

papročių, maskolių valdininkų ir prie visų kitų maskolių, tikėjosi tokiu būdu padaryti pradžią susivienijimo ir susiliejimo lietuvių su maskoliais! Praslinko jau su viršum 30 metų, kaip uždrausta lietuviams turėti savo raštus, savo spaudą. Nuo to laiko įvyko daug atmainų gyvenime lietuvių tautos. Nežiūrint ant uždraudimo spaudos ėmė atsirasti lietuviškos knygos ir laikraščiai, prasidėjo slaptas gabenimas lietuviškų raštų per rubežių, pro maskolių durtvus. Maskolių valdžia ėmė gaudyti tuos raštus ir persekioti lietuvius. Už neteisingą persekiojamą lietuviški laikraščiai ėmė skūstis ant maskolių valdžios. Ėmė atsirasti raštai priešingi valdžiai. Persekiojimas lietuvių pasididino, bet drauge su tuom pasididininimo teip-gi skaitlius raštų priešingų valdžiai ir skaitlius maskolių priešininkų. Kalėjimai prisipildė priešininkais valdžios ir ciecoriaus. Lietuva, kuri ikšiol buvo taiki ir rami, dabar ima šiauštis, ne klausyt valdžios, juoktis iš tos valdžios ir da-gi iš paties ciecoriaus. Iš palengvo prasideda kova tarp dviejų galybių: maskolių valdžios ir lietuvių. Iš vienos ir iš kitos pusės atsiranda aukos. Norint nėra užmuštų ikšiol, bet atsiranda daug pažeistų. Lietuviai budami sutrukdyti nuo darbo turi piningišką pragaisti, o patekę į kalinius kenčia ne tik kuniškai, bet ir dvasiškai. Valdžia teip-gi turi ne mažą pragaisti. Jei reikia samdyti daugiau tam tikrų tarnų, reikia užlaikyti savo kaštu daug prasikaltelių. Kalėjimuose, reikia apversti daug laiko ant peržiūrėjimo lietuviškų raštų ir be to da turi daug rūpeščių ir galvasukties, matydama, kad jos persekiojimas ne tik ne suslegia lietuvių dvasios, bet kassyk ta dvasia eina stipryn ir nesibijo nė ginkluotų žandarų, nė kalėjimo urvų. Iš to, žinoma, kyla ne mažas širdies skaudėjimas ir bijojimas, kad valdomieji kartais ne užsimanytų atsikratyti nuo Maskolijos uždėto jungo. Juo tolyn, juo atkaktesnė darosi kova tarpe valdžios ir lietuvių. Tuom tarpu sunku žinoti, kada bus galas tos pragaistingos kovos. Bet mes, lietuviai, ne privalome nusiminti. Būrėlis mus kareivių tuom tarpu yra mažas: iš tukstančio lietuvių atsiranda bene 2—3 lietuvių kareiviai. Bet tas burėlis mus kassyk eina didyn ir ne poilgam turi ateiti tas laikas, kada minėtas valdžios uždraudimas pavirs į tuščią žodį. Jau ir dabar uždraudimas dvasiškų raštų pavirto, gali sakti, į tuščią žodį. Teip-gi vartojamas yra sau lietuviškas raštas lietuviškose labdariningose draugystėse, apgarsinimuose*) revento aktuose, Peterburgo mokslo akademijoje ir kitur. Svetiškos

knygos nekalto įtalpos teip-gi yra mažai persekiojamos, juo tada, kada kaltininkas turi tik po 1 eks. Jeigu svetiškos knygos nekalto įtalpos būtų teip paplitusios, kaip maldaknygos, tuomet valdžia paliautų ir jas persekiojus. Persekiojimas raštų priešingų valdžiai ne gali greit pasiliauti, nėra augant politiškai laisvei valdomųjų tautų, nyksta valdžios savvalė, ne aprubežiuotas jos viešpatavimas ir jos galybė.

Bet laimėjimo mes galime tikėtis ne tik atsimindami savo praeitį, bet ir praeitį kitų tautų. Buvo ir yra da daug suspaustų tautų, kurios kovoja teip-gi kaip ir mes su savo prispaudėjais. Iš istorijos gyvenimo tų tautų mes turime tą pamokslą, kad visos tos tautos, jie paimdavo viršų ir įgydavo savo tautiškas tiesas, ir persekiotojai nėkoku būdu ne išstengdavo suslėgti reikalus atgyjančios žmonių dvasios. Šitoks pasitikėjimas ant savo spėkų duoda mums stiprumą ir drąsą kovoti ir toliaus už savo tiesas ir už teisybę. Tik reikia mums visiems stengtis padidinti skaitlius kareivių už lietuvių reikalus. Juo didesnė bus spēka mus pusėje, juo greičiau galima bus laimėti kovą. Skaitlių Lietuvos kareivių galima padidinti platinant knygas ir laikraščius, ginant lietuvių ir drąsiai kovojant su lietuvių priešininkais — maskoliais lietuviais ir lenkais. Kur tik galime, turime varyti su maskolinimu kovą. Reikalauti, kad mokyklose būtų įvestos lietuviškos knygos su lotyniškais litaromis ir kad lietuviška kalba būtų išguldoma geriaus, ne kaip ikšiol buvo. Prieš statant mokyklą reikia reikalauti įvedimo lietuviško mokslo iš lietuviškų knygų. Visus savo reikalavimus išreikšti viešai ir ant popieros ir įgijus koki nors nusileidimą valdžios reikalauti, kad pradžėjimas teip-gi būtų išreikštas ant popieros. Norint leidimas spaudos ne prigul nuo mokyklų viršininkų, bet atkaklus reikalavimas lietuviškų knygų ir mokslo veikiau patraukia į lietuvių pusę viršininką, kuris nuo savęs veikiau gali užtarti lietuvius prieš augštesnią valdžią. Atkakliai reikia priešintis įvedimui lietuviškų knygų su maskoliškais litaromis. Tėvai turi drausti, kad vaikai ne pirktų tokių knygų ir turi ne duoti piningų ant tų knygų. Tokiu būdu vaikų mokiniojai bus priversti grąžinti knygas atgal ir valdžia matys, kad lietuviai nekenčia knygų, spaudintų maskoliškais litaromis. Svarbu yra teip-gi, kad kaimiesčiai ne tik nemokyti, bet ir mokytesnieji tankiausiai vartotų lietuvišką kalbą suseidami su ponais, ant susirinkimų, valsčiaus raštiniųčioje ir biure. Lietuvišką kalbą reikia vartoti ne tik suseinant su paprastais ponais, bet ir su urėdininkais ir da-gi su pačiu viršininku. Tokiu būdu lietuvių dvasi bus dviguba nauda. Viena, valdžiai išrodyt, kad visai mažai yra lietuvių mokančių gudžikai,

*) Labdaringos draugystės spaudina apgarsinimus lietuviškai. Apteikoriai kaip kur pradeda vartot lietuvišką raštą prie receptų.

o antra, tokiu budu atidarisime mes duris lietuviškai kalbai į urėdiškas vietas, kur galės susikalbėti su viršininkais ir nemokantieji kalbėti maskoliškai. Niekimas savo kalbos yra tai bjaurus daiktas ir nužemina ne tik mus kalbą, bet ir mus pačius prieš akis valdininkų.

Jeigu lietuviai pasirodys mylinčiais savo kalbą ir nusiduos nemoką arba užsimiršę kalbėti gudiškai, tuomet valdžia veikia susipras, kad brukimas lietuviškų knygų su maskoliškomis litaromis ne gal turėt pasisekimo, nės nieks nenorės mokintis maskoliškų litarų ne tik iš naujo, bet nenorės nė kartoti tai, ko jau buvo syki išmokė. Bet šitų rupeščių lietuvių da yra mažai. Reikalavimas spaudos nuo žemesnės valdžios tankiai gali pasilikti suvis be naudos, nesa žemesnėji valdžia tik pildo valią augštesnės valdžios ir ne tik ne klauso žmonių prašymų, bet da slepia tuos prašymus arba negalėdama jų paslėpt kartais perdirba žmonių protokolus.*) Dėlto prašymai reikia siųsti į augštesnią valdžią. Spaudos reikalai yra po užžiurėjimu „Vyriausiojo Užveizdo Spaudos dalykų“ (Glavnoje Upravlenije po dielam pečati) Peterburge. Dėlto tokius prašymus geriausiai yra siųsti į minėtąjį Užveizdą. Bet, gerai yra teip-gi siųsti prašymus ir pačiam ministeriui Vidaus dalykų, nės po jo priežiūrą yra teip-gi užveizdas spaudos dalykų, arba savo generalgubernatoriui. Teip-gi gerai yra kreiptis tame reikale prie vyskupo savo diecezijos ir prašyti jo, kad pats paduotų prašymą nuo vardo savo diecezijos. Be to ne reikia apleisti nė vienos progos pasimatymo su ciecorium, generalgubernatorium arba ministeriu Vidaus dalykų. Už prašymą ne gali but nė jokios bėdos. Dėlto reikia mums užsimyti apie savo reikalus visiems, visur ir visada atsitikus progai. Juo daugiau klabinsime, juo greičiau mus išgirs. Juo didesnis bus skaitlius reikalaujančių, juo skardesnis bus mums balsas ir juo greičiau busime mes išklausti.

Sl.

✓ Puikus vaizdelis.

Medžio pirktelės, šiaudų tur stogus,
Sienos apjuodę, žemi langeliai.
Vienok gyvenims jose patogus,
Nės čion gyvena tėvų tėveliai.
Mažai tematom čionai parėdo:
Vaizdai šventųjų dabina sienas,
Didelis kryžius jos kerčią rėlo, —
Kurį krikščionis turi kiekvienas.
Pas kerčią stovi stalas uosinis,
Graziai sau baltas — nenuarytas;

Salyje jojo soslans pušinis,
Tyčia sėdėti čion pastatytas.
Ant galo stalo balts žiburėlis
Vakaraš šviečia šitą pirktelę;
Nakties keleivį jo spindulėlis
Ne syki vedė į tikrą kelią.
Vakarų žiemos ramią adyną
Visi pirktelėj su darbu sėdi;
Ir stropią regim čionai šeimyną,
Nės darbą myli — jo nesigėdi.
Štai va senelė pirštinę mezga,
Melstis iš knygų mokia anukę.
Ten sau senelis poterius rezga,
O čion tėvainis ištiria ukę.
Lauke vėjalis šakeles blaško —
Langinę daužo į pirkčios sienas;
Jis rudėnėliais stogus apdrasko,
Jo graudžią dainą žino kiekvienas.
Čion jaunikaitis mokslą išėjęs,
Sunus vyriausias pirkčios valdono,
Namo pas tėvą viešėt parėjęs; —
Nors daugel moka — nenuduod pono.
Su juo atvyko ir Bružų Tadas,
Daktaru tapęs pereitą metą,
Ir kitas draugas Simanų Bladas,
Kurs tiesą dariu pastoti keta.
Daugel tie vyrai šiandien kalbėjo:
Kaip tur ant svieto žmogus gyventi,
Koks gražus vardas yr geradėjo,
Kaip tur vienybėj vargus išvengti.
Juogiai ant svieto tur kiekviens tiesą
Ponu vadintis, laisvę turėti,
Kiekviens iš mūsų igyti šviesą
Ir žmogus žmogų broliu regėti.
Juog yra toki kraujo gerėjai,
Kur savę šaukia: „ėsame ponai,
ėsame tikri juos geradėjai!“
Tai tikras melas, tai tikri monai.
Tik tam privalom garbę atduoti,
Kuris gyvena dėl žmonių labo,
Ir nepaliauja dejas dejuoti
Dėl visų gero ik savo grabo.

Všks.

✓ Padavimas apie Vaidevutį.

Buvo tai pradžioje šešto šimtmečio. Lietuviškai gentei daug pikto darė kaimynai. Prusus ir žemaičius plėšė mozurai, lietuvių-gi augštuosius ir latvius užpuldinėjo gudai. Sentėviai mūsų apsigyvenę viensėdžiais giriose, ramiai sau buvo, užsiimdami auginimu gyvulių, medžiokle ir žemdirbyste; pertai kaimynams lengva buvo ant jų užpuldinėt ir beveik be jokio pasipriešinimo plėsti jų turtus arba priversti mokėti donę. Mat vienybės jie neturėjo. Prusus ir žemaičius labiausia vargino mozurai. Mozurų kunigaikštis net priverstė prusus mokėti jam kas metinę donę gražiausiais kudikiais vyriškos lyties, kuriuos mozurai išaugindavo kareiviais.

*) Teip atsitiko su prašymu Karklinių valsčiaus (Suv. gub.) kuris reikalavo, kad mokykloje būtų mokinama ant tikrų lietuviškų knygų.

Ant galo prusai su žemaičiais suprato, kad tie plėsimai neturės galo, jeigu jie neišras, kaip nusimesti nuo savęs svetimtaučių jungą.

Sutarė susirinkti ant rodos. Paskirtoje vietoje susirinko daugybė prūsų ir žemaičių tartis, kaip išsigelbėti nuo svetimtaučių. Vieni kalbejo taip, kiti kitaip; vieni davė tokią rodą, kiti kitokią; jokių būdų negalėjo tvirtai ką nors nutarti ir butų jau taip išskrie, kad ne Vaidevutis. Buvo tai išmintingas vyras. Matydamas nesutikimą terpu savo tautiečių taip į juos atsiliepė: „Vyrų! terpu mūsų butų sutikimas, jeigu mes nebutume kvailesni už bites kursai iš mūsų nežino, kad bitės turi vyresnįjį, kuris daro tvarką terp jų. Kuriame avilyje nėra bitino, ten nėra tvarkos ir avilys yra pavargęs; kur yra bitinas, ten viskas yra tvarkoje ir visoms bitėms gerai gyventi. Mes, kurie kasdien bitėms prisižiurime, pasekime jų pavykslą, išsirinkime sau vyresnįjį, idant jis apie mūsų gerovę rupintusi — tada bus pas mus tvarka ir vienybė“.

Tokia kalba labai patiko visiems susirinkusiems ir jie tuojuos išrinko Vaidevutį savo vadu. Bet išrinkimas vado da nepanaikino nesutikimų. Tarpu to laiko prūsų ir žemaičių nekurie buvo jau pusėtinai nulobę; jie laikė savę per bajorus, už žmonės aukštesnius negu kiti, mažiau turtingi. Didžturčiai ėmė spausti neturtėlius, pradėjo prievarta vartyti dirbti sav. Beturčiai labai įnirto ant turtingųjų pakėlė sumišimą, per kurį sudegino apie šimtą namų turtingųjų su visais jų turtais ir su pačiais valdytojais. Vaidevutis stengėsi sulaukyti įnirtusius gyventojus, bet nieko neišstengdamas padaryti, kreipėsi prie kunigų pagalbos. Kunigai vėl sušaukė surinkimą apygardoje miestelio Balga. Ilgai kalbėjo, ilgai tarėsi ir ant galo nutarė: kad nieks neturi valę niekinti savo vientautį arba prievartą versti aną prie darbo. Kas norėtų pasinaudoti kito pagalba, turi prikalbyti aną arba dovanomis, arba patogiu apsiėjimu. Bajoru gali vadintis kiekvienas, kuris atsižymi pagirtiniais darbais, kuris užsiima apgynimu tėvynės.“ Tokiu tad būdu sulygino visus gyventojus. Apart to pagal rodą Vaidevučio apšaukė brolių jo Brutenį vyriausiu kunigu ir pavadino jį Krivių-Krivaičių; t. y. Krivis ant krivių, nės paprasti kunigai vadinosi kriviais.

Nutarė teipo-gi, kad niekam apart kunigų nevalė atlikti tikėjimiškas apeigas, ir priimti svetimtaučių Dievus. Pirmučiausia turi būti guodojami: Perkunas, Patrimpas ir Pikolius, kurie savo valę apreiškia žmonėms per Krivių-Krivaitį, pertai visi turi klausyti jo ir guodoti jį ir visus jo pagalbininkus krivius. Visi kaimynai, kurie išpažįsta tuos pačius Dievus, turi būti

laikomi per artymus, o su tais, kuri jų neišpažįsta, reikia nuolatos kovoti“. Kad sutvirtinti žmonyse tikėjimą, Brutenis įvedė naujas tikėjimiškas apeigas. Ant puikios salos, po didelių senų aržuolų padarė šventynį, į kurį niekam apart kunigų nevalė įeiti. Po tuom aržuolu pastatė stabus minėtų Dievų, pastatė aukurą, ant kurio degė neužgestanti ugnis Dievams ant garbės. Vieta ta vadinosi Ramava. Lietuviai, kurie pirmo niekad nebuvo matę Dievų stabų, labai stebėjosi į anuos žiurėdami. Sušaukęs žmonės šitoje vietoje, prieš akis Dievų, Brutenis ilgai kalbėjo jiems ragindamas klausyti išrinktos valdžios, melstis ir nešti aukas Dievams. Po to paragino žmones prisiekti, juog visados klausys ir guodos krivius, kaip tarnus Dievų.

Po to žmonės da nesiskirstė namo, bet, kaip tai paprastai buvo per tokius susirinkimus, ėmė linksintis. Besilinksminant užėjo didelis debesys su lytumi, žaibais ir trenksmais perkuno. Žmonės nutilo ir laukė audros pasibaigiant. Audra tęsėsi visą naktį. Auštant, kada audra pradėjo mažintis, žmonėms pasirodė Krivių-Krivaitis, nešamas kunigų ir šiteip prabilo į susirinkusius: „girdėjote ir matėte šią naktį, kaip augščiausiasis Dievas Perkunas per griausmus kalbėjo su manim. Jis paliepė man apgarsinti jums, kad nuo šio laiko, šią vietą laikytumėte per Dievų gyvenimą, kad čion neštumėte aukas ir rinktumėtės melstis.“ Žmonės įtikėjo jam ir guodojo tą vietą ir patį Krivių-Krivaitį, su kuriuom Dievas šnekasi.

Susirinkimas ir pasikalbėjimas nepasiliko be vaisių. Suėjo į vienybę ir išrinkę sau vadovą, prusai atsisakė mokėti donę mozurams. Mozurų kunigaikštis ilgai nesulaukdamas donės nuo prūsų nusiuntė pasiuntinius paklausti, dėlko jie taip ilgai donės neatiduoda? Prusai atsakė šiteip: „mes niekad jiems donės nemokėjome; jei ligšiolai duodavome jums, tai ne dona, bet kaip geriams kaimynams, davėme tik dovanas. Mes esame laisvi ir jokios donės niekam duoti neprivolome!“

Mozurų kunigaikštis supyko; surinko kariuomenę ir užpuolė ant prūsų. Vaidevutis su savaisiais sutiko mozurus ant rubežias ir prasi-dėjo mušis. Prūsų ginklai buvo daug prastesni ir nemokėjo jie taip gerai kariauti, kaip mozurai, pertai buvo pergalėti ir vėl turėjo mokėti aniems donę.

Perėjo da keli metai; daugelis prūsų buvusių nelaisvėje pas mozurus pabėgo pas saviškius ir išmokino juos daryti geresnius ginklus ir geriaus kovoti. Kada prusai buvo priderinčiai prisitaisę, Vaidevutis ir Brutenis sušaukė vėl žmonės į Ramavą ir Brutenis apreiškė, juog Dievai nori, kad jie eitų atlyginti mozurams už visas skriaudas

ir nužeminimus. Prusai noriai sutiko ir po tulam laikui Vaidevutis nuvedė juos ant mozurų, jau gerai ginkluotus ir mokančius kariauti. Ši kartą prusai pergalejo, mozurų, net pats kunigaikštis krito mušyje. Prusai perėjo visą Mozuriją ir pagrižo namon su didelių grobių. Sugrįžusius Krivių-Krivaitis vėl sušaukė į Ramavą sudėti aukas Dievams, o draugia prikalbino juos padalinti paimtą Mozurijoje grobį į 4 dalis šiteip: vieną dalį paaukauti Dievams atsidėkavojant už laimę, antrą atiduoti Krivių-Krivičiui ir kriviams užtai, kad jie savo maldomis išprašė nuo Dievų pergalėjimą; trečią dalį paskirstyti tarp kareivių, kurie buvo kovoje; o ketvirtą atduoti tiems kareiviams, kurie sergėjo tėvynės rubežius, nuo įsiveržimo priešų. Toks paprotys dalinti grobį da ilgus laikus potam laikėsi tarp prūsų. Vaidevutis ir Brutenis sulaukė žilos senatvės. Kad su-tvirtinti žmonyse savytarpinę meilę ir pildymą nusprendimų, abudu senukai sutarė paaukauti likusias savo dienas Dievams už savo vien-taučius. Paskirtoje dienoje į Ramavą susirinko daugybė žmonių, į kuriuos Brutenis šiteip kalbėjo: „mudu pašaukti esame stoti prieš Dievus ir džiaugtis ten draugia su musų draugais. Pertai atsiskiriami nuo jusų, prašome tik, išsi-rinkite vėl sav vadą. Mudu dėl jusų gero paaukaujame Dievams savo gyvastį. Ten aš melsiu už jus teip, kaip čion meldžiausi. Gyvenkite sutikime, neapleiskite kits kito reikaluose; guodokite naują Krivių-Krivaitį, kurį kuningai išrinko į mano vietą, idant ir jis teip laimintų jus kaip aš šiandien laiminu.“ Tai pasakę abudu senukai susiėmę už rankų užėjo ant laužo, tam tyčia sudoto netoli švento ar-žuolo ir liepė kuningams padegti laužą. Sto-vėdami ant laužo seniai giedodjo šventas giesmes, pakolaik liepsna ir dumai ne užtroškino juodu. Visi susirinkusieji su ašaromis akise puolė ant žemės iš didelio gaudumo. N.

„Puikus užkariautojas.

(Rytų pasaka).

Senei Makedonijoje gyveno karalius Alek-sandras. Jis buvo godus ir pavydus: jo vieš-patystė pasirodė jam maža, todėl užsispyrė jis kovoti su savo kaimynais. Prasidėjo mušiai, kraujo praliejimai; daug žmonių užmušta, daug kraujo veltui pralieta. Aleksandras pergalejo kaimynus, jų žemes prijunge prie savo vieš-patystės, vienok pats pasiliko nepakaktas ir ėjo toliaus kariauti. Jisai apgalėjo daug yvairių žemių. Per visą srietą prasiplatino garbė jo pergalėjimų; ir visi jo išsigandę pradėjo jį laikyti per karalių tarp karalių, per viešpatį tarp viešpačių.

Aleksandras pasididžiavo. Padidinta žemė jam pasirodė da maža, ir jisai ketino visą srietą apgalėti: „Apgalėsiu — mislyja — visą srietą ir viešpatausiu ant visų žemės tautų“.

Surinkęs didelę kariumenę, Aleksandras ėjo į tolymas nežinomas šalis. Štai syki jam su kariumene tiko pereiti erdrus be vandens tyrus. Vieta tuščia, aplinkui nė žmogaus. Tolymas kelias alsino nepergalimąjį užkariautoją; jisai labai ištroško, o vandens su savim neturėjo: buvo, bet išsibaigė. Ką veikti? Supykęs Alek-sandras norėjo nužudyti visus savo tarnus. Staiga ištolo žybtėrėjo upytė. Karalius nudžingo: paskubino į šitą vietą ir matė: šviesi upytė vingiuoja angštoje dauboje. Su godumu pri-puolė Aleksandras prie upytės ir atsigėrė. Vanduo upytės jam pasirodė labai skanus ir atgaivinantis. Paskui jisai paliepė sau atnešti žuvies, kurios jis visuomet daug turėjo, išplovė vandenyje ir pradėjo valgyti; žuvis pasidarė didei gardi ir gavo nuo vandens gerą kvapą. Aleksandras nusistebėjo.

„Be abejojimo — šukterėjo — šita stebuk-linga upytė teka iš kokios laimingos šalies! Tuojaus eikime ir užkariaukime ją!“

Ir pasikėlęs Aleksandras ėjo išilgai upytės sriovės viršun. Ėjo, ėjo ir matė: vartai rojaus; priėjo — uždaryti. Bando atdaryti, bet veltui; stipriai uždaryti. Pradėjo tuzgenti ir šaukti, kad jam atdarytų.

— „Tavęs negalime čia intti“ — atsakė romus balsas iš rojaus — „šios durys veda į Viešpačio viešpatystę“.

— „Bet aš pats viešpats! viešpats ant žemės“ — nekantriai atsiliepė didis ciecorius, — „Aš Aleksandras, nepergalimas užkariautojas, ar-gi čia man neatdarys?“

— „Ne“ — atsakė rojaus sargas — „Mes nežinome tokio pergalėtojo; mums žinomi tik tie, kurie pergali savo geidulius. Ši vieta prieinama tik palaimintiems“. Veltui Alek-sandras rupinosi įeiti į šitą nežinomą viešpatystę, jam negelbejo nė meldimai, nė bauginimai. Vartai vis buvo uždaryti. Matė Aleksandras, nieko ne padarysęs, jam vartų neatdarys: tada jisai pasikreipė prie rojaus sargo su kitu mel-dimu:

„Tu žinai — sakė — aš didis užkariautojas, viešpatauju ant visų tautų, visi prieš manę klumpa ir visi laiko manę per karalių tarp karalių, per viešpatį tarp viešpačių. Jei tu ne nori manę įleisti į jusų šalį, tai duok man įeib-ką ant ženkle, kad aš čionai atsilankiau. Te žino nusistebėjusios tautos, kad aš buvau ten, kur nieks kitas nepasidrąsino įžengti“.

„Imk, pasiutėli!“ — atsakė rojaus sargas — „Štai tau kas naudinga, kas gal išgydyti tavo dušios negalę. Net viens žvilgis ant šito daikto

mokis tavę tokios gudrybes, kokios tu niekada negirdėjai nuo savo mokintojų. Na, trauk savo keliu tolyn“.

Aleksandras paėmė skubiai dovaną ir grįžo į stovyklę. O kaip-gi nusistebėjo, kada pamatė, dovaną esant atlauža žmogaus kaulo!

„Štai, kokias dovanas duoda mums, karaliams ir pergalėtojams!“ — suriko perpykęs Aleksandras. — „Ar tokia alga prider man už visus darbus ir vargus, kuriuos ištyriau?“ Ir jis rusčiai atmetė nuo savęs menką atlaužą žmogaus kaulo.

Stovyklėje anuomet atsirado viens išmintingas žmogus. „Didis viešpatie!“ — sake jisai, — „Neniekink šitos dovanos. Nors šita atlauža kaulo tau regis bloga, vienok ji turi stebuklingą ypatybę. Tu gali tuojaus matyti, tik paliepk sverti šią kaulą greta su auksu ir sidabru“.

Aleksandras paklausė išmintingojo, paliepė daryti, kaip pasakė. Atnešė svarus; ant vienos svarstyklės padėjo atlaužą kaulo, o ant antrosios gabalą aukso. Ir ką pamatė nusiminęs ciecorius? gabalas aukso pasirodė lengvesniu, negu žmogaus kaulas! Pridėjo da aukso, ir vėl kaulas persvėrė. Pradėjo guldėti sidabrą, ta pati, juo daugiaus dėjo ant vienos svarstyklės naugio, juo žemiaus pasileido antroji. Aleksandras galsiausiai neiškentė ir paėmęs savo kardą padėjo ant svarstyklės su auksu.

— „Dabar“ — mislyja — be abejonės mano kardas persvers“.

Nors jo kardas ir buvo sunkus, vienok jis nepersvėrė kaulo; svarstyklė su kaulo atlauža stovėjo tolydzio žemiaus, ne kaip svarstyklė su auksu.

— „Stebėtina!“ — sušuko Aleksandras. — „Tokia menka atlauža kaulo gali persverti tokią naštą. Ar nėra ant svieto pragumo parsverti šią kaulą?“

„Yra, viešpatie!“ — tarė išmintingasis — „ir labai prastas pragumas“. Ir jisai, paėmęs riešukučias žemės, apdengė jomis atlaužą kaulo; tuojaus svarstyklė su kaulu pasikėlė augštin, o svarstyklė su auksu pasileido žemyn. Aleksandras da daugiaus nusistebėjo... „Ar nemokintų iš aiškinti, ką tai ženklina?“ — sakė jis išmintin-gamjam.

„Didis viešpatie! — tarė išmintingasis — šita atlauža — tai tas pats kaulas, kuriame stovi akis, pakol da žmogus gyvas. Pati iš savęs žmogaus akis ne didelė, bet jos godumas ir geismai viską turėti yra neaprubežiuoti. Juo daugiaus vilbingo mato akis aplink savę, juo daugiaus ji nori nuvaldyti. Nė auksas, nė sidabras, nė joks kitas turtas ir garbė ne daro žmogaus laimingu gyvenime; viskas jam rodosi permaža; visuomet jis geidžia daugiau ir daugiau. Bet štai ateina giltinė, apdengia žmogų žeme

ir atsiranda galas jo nepasotintam godumui; kapuose nė turtai, nė garbė neturi jokios pекės“.

Užsirupino Aleksandras. Išmintingojo žodžiai jį trakino. Jisai suprato, kad visi jo užkariavimai negal jį pakakinti, o numirus jam nieks nebus reikalinga. Ir išdavė savo kareiviams paliepiną grįžti atgal.

Bugienis.

Apie kirmėles pas vaikus.

Pas vaikus tankiausia atsitinka dvi kirmėlių veislės. Tankiaus atsitinka ilgos baltos i sliekus panašios kirmėlės, kurias esti paprastai žarnose, bet kartais išeina ir i skilvi, ir net i gerklę, ir i nosį išeina, o dažniausia išeina per pasturgalį. Pas suaugusius jos rečiau esti, užtai pas vaikus*) atsitinka gana tankiai; nekurios moters itiki, kad žmogus, esą, be tų kirmėlių viduriuose negali būti gyvas, nės jos, esą padeda valgi malti. Tai yra neteisybė, tos kirmėlės teip reikalingos žmogaus viduriuose, kaip blusos drabužiuose; skirtumas yra tik toks, kad blusa nekenčiama yra tik dėlto, kad miegoti neduoda, o kirmėlės tankiai esti dagi ligos priežastio. Liga nuo kirmėlių gali visaip apsi-reikšti. Iki kirmėlių yra nedaug, kudikis yra visiškai sveikas; bet kada jų daug prisiveisia kudikis nustoja valges, ima viduriuoti, o jaigu kirmėlės pereina i skilvi kudikis ima vemti kartais nuo kirmėlių kudikis gauna teip dideli karštį, jog net ima klejoti, arba ji ima traukyti (moters tad sako kad priepuola). Nekartą kirmėlės apsi-reiškia tuom, kad kudikis nė iš šio, nė iš to pradeda džiuti.

Pažinti kada liga paeina nuo kirmėlių, o kada nuo kitokios priežasties yra gana sunku. Spręsti apie kirmėles tik pagal tai, kad kudikis krapšto nosi, naktimis griežia dautukais ar seili perdaug negalima, nės kudikis krapšto nosį griežia ir sėli netik prie kirmėlių, bet ir šaip kitose ligose.

Mūsų moters, kaipo vaistą nuo kirmėlių, vartoja terputyną arba degutą, kuriais ištepa panosė arba bambą, mat, tiki, kirmėlės išsigas terputyno kvapo ir išeis. Tai yra nišmanymas. Iš panosės kvapas terputyno ar deguto nueis i plaučius, o kirmėlės, kaip žinome, yra žarnose, o nuo plaučių iki žarnų toli, kirmėlės nepajus nieko. Taspat ir su tepimu bambos; visa nauda iš tokio tepimo tik ta, kad kudikiui truputį praės uodą, o kirmėlės nepajus nieko. Visai kitas dalykas jeigu duoti terputyną i vidurius. Terputynas iėjęs i vidurius teisingai užmuša kirmėles ir išvaro jasias iš vidurių, pertai kartais juom galima naudotis. Geriausia duoti terputyną ant cukraus arba su pienu, po

*) Pas žindančius kudikius jos niekados nebuna.

du lašų mažesniems, o po 4 ar 5 lašų didesniems vaikams. Tankiaus per tris syk per dieną duoti negalima. Bet kur kas geresnis ir tikresnis vaistas yra lisnykai.*) Duoti juos galima po ketvirtą dalį arbatinio šaukštuko mažesniems vaikams, o didesniems po pusę šaukštuko kokių du syk per dieną, reikia tik neužmiršti i valandą po lisnykų duoti kudikiui ricino aliejaus, nės kitaip kirmėlės nors apsvaigusios nuo lisnykų, vėl gali atgyti ir viduriuos pasilikti, o ricinas jas išvays laukan. Ricino paprastai duoda pusę arba pilną šaukštuką ir net po visą valgomą šaukštą žiurint pagal vaiko amžį.

Jeigu šitas vaistas negelbsti, tad reikia kreiptis prie gydytojaus; gydytojas apžiūrėjęs ligonį pasakys, ar teisingai pas vaiką yra kirmėlės, ar gal kokia kita liga, kurią moters klaidingai per kirmėles priima. Jeigu teisingai būtų kirmėlės, tad gydytojas parašys tam tikrą vaistą.

Ant užbaigimo turiu pridėti, kad mūsų moters turi negerą paprotį daugybę ligų aiškinti kirmėlėmis. Nėkartą kudikis suserga ar šiltine ar plaučių uždegimu, o motina sako „tai nieko, kirmėlės, tuojau pereis, reikia tik lisnykų duoti“ ir susiramimus kėmša kudikiui lisnykus ar terputyną ir tik didina ligą.

Antra veislė kirmėlaiczių, pusėtinai tankiai esančių vaikų, o nėkartą ir suaugusių žarnose yra tai plonos kaip siulas, baltos trumpos kirmėlaitės, tartum spaliukai. Šitos esti daugiausiai mėšlinėje netoli nuo užpakalinių vartų. Budamos mėšlinėje, jos nedaro daug pikto, tik vakarais, kada vaikai atsigulia, apšyla jos išlenda iš mėšlinės ir laipiodamos po rankinius aplink užpakalinius vartus pakelia toki niežėjimą, juogei vaikai keles valandas negali užmigtį ir sukaso vartus kartais iki krauju. Kelent iš patalo jos vėla sulenda i mėšlinę.

Pažyti, kad jos yra pas kudikius negalima kitaip, kaip dirstelėjus i mėšlą vaiko arba apžiūrėjus rankinius apie užpakalinius vartus. Jeigu vaikai atsigulę kaso užpakalius, reikia, išėmus, prie geros šviesos su atyda apžiūrėti rankinius apie užpakalinius vartus. Jei kirmėlės yra, tad rankiniuose patėmysime 3 ar 4 mažas baltas kirmėlaites.

Kaipo naminį vaistą nuo jų, galima vartoti pieną, kuriame išvirintas česnakas. Ima stiklą pieno, išvirina jame kokių du česnaku ir, atausinę pieną, su tam tikra pritaista supila vaikui i mėšlinę. Nuo to kirmėlaitės nudvesta ir niežėjimas apsistoja.

Iš gilumos žarnų tas kirmėlaites galima išvaryt duodant lisnykus su ricino aliejum.

Kaip nuo anų, taip ir nuo šitų kirmėlių aptiekose parsiduoda tam tikri saldinkai, kuriuos vaikai noriai kremta. Galima ir tai pabandyt. Sako da, kad dievmedžio lapai yra geras nuo kirmėlių vaistas. — Ale jeigu tai vis negelbsti, tad reikia eiti pas daktarą.

Esti da žarnose plačios, kaip kaspiniai, kirmėlės — **kaspininkais** vadinamos. Šias patėmijus reikia tuojaus prie daktaro kreiptis. Jas kitaip soliteriu vadina. —

✓ **Šamas.** Šamas (lotyniskai soor) yra tai liga mažų da žindamų kudikių. Pakyla ji nuo nešvaraus burnos užlaikymo pas silpnus kudikius. Burnoje ir ant liežuivio atsiranda daugybė baltų dėmelių. Yra tai nekas daugiau, kaip augalėliai, arba teisingiaus sakant grybeliai, kurie taip auga kudikio burnoje, kaip pelėsiai ant duonos, ar ant kito kokio daikto; visas skirtumas tiktai tame, kad pelėsiai yra žali, o šamo grybeliai yra balti.

Mūsų moters nuo šitos ligos tepa kudikio burną rožių medum arba trina raudona gelumbe arba savo plaukais, bet tais nieko negelbsti. Geriausias vaistas nuo šamo yra tai *boraksas*, tas pats, kuriuom nuodija bambadierius (pruskus). Reikia i stiklą vandens idėti šaukštuką borakso ir kas adyną, o ypačiai po kiekvienam valgiui išmazgoti tuom vandeniu kudikio burnutę. Geriausia sušlapinus ploną skudurėlį, apsukti juom pirštą ir palengva suvylgyti kudikio burną. Jeigu kudikis ir nuris kelis lašus vandens su boraksu, nereikia bijotis, nės boraksas yra dideli nuodai tik vabalams, žmogui-gi jis visiškai mažai kenkia. Apart to reikia atminti, kad šamas buna tik pas kudikius apsilpusius ar tai nuo blogo maisto, ar nuo kokios ligos, pertai gydant šamą, visados reikia gydyti ir kitas esančias pas jį ligas arba pagerinti blogą peną, nės pakol kudikis bus silpnas, šamą bus sunku išgydyti, arba syki išgydytas jis vėla atsinaujins po tūlam laikui.

Šamas buva kartais ir pas suaugusius, bet labai retai ir tai tik pas labai sunkius ligonius. Toki ligonini paprastai numiršta. Pertai, jeigu pas kurį ligonį atsiranda burnoje šamas, tai ant pasveikimo tokio ligonio menkai gali tikėtis.

Korespondencijos.

✓ **Iš Savalkų gubernijos.** Pradedant nuo 1888 metų, net iki 1892 metų Savalkų gubernijos ukininkai per valdžios paklydimą permokėjo ant užlaikymo gminų sudų daug pinigų. 1893 metuose valdžia susipratusi numażino tuos mokesčius vėl iki tam, kiek buvo prisakyta pagal įstatymą 1897 m., kuriam išaiš-

*) Kitur Lietuvoj *lisnykais* vadina pačią kirmėlių ligą, Savalku-gi gubernijojej tai yr vardas žolių nuo kirmėlių (*flores cini* — lotyn.) R.d.

kinta, kad reikia mokėti ne daugiau, neg buvo mokėta 1886 metuose. Daugumas gminų jau atsiijieškojo nuo valdžios perimtus piningus. Teip Kvietiško gminas atsiėmė už visus tuos metus (1888, 1889, 1890, 1891, 1892) bene 2024 rublius, iš tos sumos plenipotentams už varymą bylos išmokėta turbut 700 rub. kiti-gi paskirta ant gminos reikalų. Skundas paduota 1894 metuose da nesuėjęs penkiems metams nuo perėmimo laiko.

Šunskų gminas Starpolės pavieto laimėjo tik apie 1400 rub. už 90, 91, ir 92 metus. Mat, ji pasivėlino su skundu. Jei kas per 5 metus čionai nieko nereikalauja, tai potam jau negali atsiijieškoti. Visas Starpolės pavietas atsiijieškojo apie 18000 rublių; dalykus tuos su valdžia varė ir ansai minėtas jau „Ukininke“ Zacharovas, pavarytas dabar viršininko Starpolės sekretorius. Jisai pelnęs už vedimą to dalyko per 2000 rublių.

Šimet da galima jieškot už 1892 ir 1893 metus, nors 93 metuose jau retai kur buvo perimta.

Jei da kas neatsijieškojo nuo valdžios tų piningų, tai tegul pasiskubina štai ką padaryt:

1) Išimt nuo vaito *kviatas*, pagal kurias užmokėta buvo mokesčiai ant gminos sudo tuose metuose, už kuriuos nori gminas pajieškoti nuo valdžios piningų.

2) Turėt darodymą, kiek mokėtą ant užlaikymo gminės sudo 1887 m.

3) Išimt darodymus ar nuo vaito, ar nuo pavieto viršininko, kiek surinkta suduose 1887 m. rinklevos nuo popierių (imasi po 10 kap. nuo lakšto) ir sudų mokesčio nuo sumos (po 1 kapeiką nuo rubliaus imasi).

4) Gmina turi išrinkti savo plenipotentus vesti dalykui.

Turint darodymus reikia paduot plenipotentams prašymą į gubernijos kasos palatą (kaziona palata).

Tik reikia pasiskubint, kad neužpultu suėjimas 5 metų nuo paskutinių perėmimų!

Rimbas.

Marijampolė. Kratos ir areštai pas mus neužsibaigia. Žandarai su prokuratorium važinėja nuo ryto ik vakaro. Kasdien skaitlius sėdinczius kalėjime auga. Jau Marijampolėje netelpa; dalį išsiuntė į Kalvariją. Tikimės, juog neužilgo ir Kalvarijoj neteks vietos. Daugiausei daro taip: Atvažiuoja, padaro kratą, randa koki niekneki, arba nieko ne randa, paima, atveža į Marijampolę, pasodina vieną atskiram kambaryje ir nieko ne prileidžia. Jeigu sėd artymas giminė ir nori pašnekėti, turi nueiti pas žandarų viršininką, tenai atveda nelaimingą prasikaltėlį ir prie viršininko gali kalbėti. Gali kalbėti apie orą, apie meilę, apie tai, kaip jis šią nakt miegojo,

ką sapnavo... Bet apie tai, už ką jį paėmė, ko nuo jo reikalauja, už ką kaltina, nekalbėk, nės žandaras tuojaus palieps išeiti laukan ir daugiau pasikalbėti neleis, galima kalbėti tiktai maskoliškai. Jeigu ne moki maskoliškai, pasišnekėti negalima. Nelaimingos moters pasi- matyti su savo vyrais ir broliais negali, nės mokačių maskoliškai visai nėra. „Išsimokin- kite maskoliškai — sako žandaras, — tada prileisiu“. Puikus budas priversti pramokti maskoliškai. Dabar sėdi 3 kunigai, keli klierikai, 1 studentas Maskvos universiteto, dideliai guodojamas visų Seinų gyventojų daktaras ligonbučio, Matulaitis, ir keletas žmonių kitokių luomų. Laiko paėmė ir Joną Kraučiuoną, kurį kaltina už tai, kad jis buvo redaktorium „Varpo“, bet ant už klausymo maskolių prūsų policijos, gavo maskoliai atsakyma, kad Kraučiuonas nēr Tilžeje buvęs ir ji apie jį nežinanti, kur jis yra buvęs ir ką jis veikęs. Ar maskoliai tuomi nusiramins, nēr žinoma, bet ale gavo nuo prūsų policijos patirti, kad J. Kraučiuonas nēr „Varpo“ redaktorium buvęs.

Žandarų viršininkui mus paviečio iš prie- žasties šitų atsiikimų pavelyta daryti kratas visoj gubernijoje, ir jis važiuoja ir važiuoja. Jau jisai prašė, kad visus kitus jo reikalus atliktų kitas, o jis galėtų daugiau nieko ne žinoti, kaip tik gaudyti žmones. Ant pagelbos sau jisai išsirašė iš Varšavos tam tyčia 8 žandarus; apart to visa kaiminė atsiušta iš Suvalkų. Tai-gi dabar Marijampolėje kiekviename patvo- ryje matyt žandaras. Vargšams! kaip kur ne- labai sekasi. Syki nuvažiavo krėsti pas vieną ukininką Vilkaviškio paviečio. Ukininkas neleido daryti kratą. Jus kas žin iš kur, sako, o aš priguliu prie Vilkaviškio žandarų. Ar turite, esa, pavelyjimą nuo Vilkaviškio žandarų viršininko. Tokio pavelyjimo jie ne turėjo. Tada jie nuvažiavo pas vaitą. Bet vaitas teip-gi parei- kalavo pavelyjimo nuo Vilkaviškio viršininko, o kitaip daryt kratą neleido. Jeigu teip, — sako, — tai aš pranešiu Vilkaviškio viršininkui. Jeigu jis leis, tai gerai. Bet pakol raštai butų suvaikščioja, pas ukininką butų visi gerai išgaravę. Tai-gi jie nē kratos sode nedarė. „Mislyjau vaitpalaikis, o jis biesas vaitas, — pasakojo paskui mus žandaras; — tikėjausi jis nemokėses nē parašyti žandarų viršininkui, o jis užsidėjo akuliorius ir rašo“.

Už ką-gi teip aštriai su mumis elgiasi? Už lietuviškas knygas, — kiekvienas atsakys. Ne, už mus nepraktiškumą. Žinoma, admini- stratyviškas sudas — labai prastas: paėmė, pasodino, paskui išsiunte į „maždaug tolymas vietas“ ir tylėk. Bet šitas dalykas dabar pastatytas ant juridiskų pamatų. Už lietuviškas knygas, jeigu jų rastų, kad ir prikrautą pilną svirną, gal paimti į kalinį tiktai tada, jeigu

o lošia kone pravienui. Tai tokia dora mūsų činovnikų, net gavusių augštesnį apšvietimą: už progonus jie gali parodyti, kad lietuviai jau tur ir savo kunigaikštį ir savo parlamentą. Kaip jiems šitame dalyke sekasi, negalima tikrai žinoti, nės-ikišiol nė vieno iš paimtų nepaleido ir su jais neduoda apie jų kaltenybes niekam pašnekėti. Kada žandarams pasirodė, kad jie atrado tokias pavojingas draugystis ir pranešė apie tai ministeriams, sako gavo nuo ministerio cirkuliorų, kad nė vieno iš nukaltintų nepaleistų, pakol galutinai pasibaigs tyrinėjimas.

Tiek galime pasidžiaugti, kad šitam dalykui pripažintas yra toks svarbumas, teip juog apie jį gana plačiai žinos mūsų valdžia. Užvakar atvažiavo speciališkai šitą dalyką tyrinėti gubernijos žandarmerijos viršininkas ir prokuratorius Suvalkų apygardinio sūdo.

Girdėjau, kad per telegramą šitose dienose išauktas iš Kynų į Peterburgą direktorius Kynų banko, Uchtomskas buvęs pirma redaktorium gazetot „Peterburgskija viedomosti“ tas patsai, kuriam taip dėkingi tur buti unijotai už išrišimą jų klausymo. Į viešpatystės seimą buvo įneštas klausymas apie leidimą lietuviškos spaudos Maskolijoje, bet balsai pasidalino į dvi partijas: viena prilanki mums, kita ne. Tai-gi dabar nor kreiptis prie autoriteto Uchtomskio. Dieve duok, kad išrištų šitą klausymą. Tada galėtumė pasakyti savo broliams, kurie dabar sėdi kalinyje: Kęskite, broliai, ne už dyka kenčiate!

Pakuonis (Suvalkų gub.) Gegužės mėnesį šių 1897 metų į kaimą B. atėjo du žandarai pas ukininką Z., kad duotų nakvyne. Įėję štai randa ant stalo lietuvišką kalendorių. Paėmę apžiūrėjo, klausia — „ka tu su juo veiki, ar moki skaityt?“ šits sako — „tai mano vaiko, nežinau, ar jis pirkto, ar rado kur, o mes pažiurim, kada kokia diena mėnesio.“ Žandaras sako — „tai užginta, reikia ruskas turėti.“ Žmogus atsakė, kad nemoka ant rusko. Žandarai klausinėjo apie viską, bet negalėdami daug ko dasižinoti, ant galo paėmę kalendorių išėjo pas kitą nakvot sakydami, juog perskaitę išryto atiduos. Bet žmogus ant rytojaus nuejęs jau jų nerado. Žandarai surašė protokolą Pakuonio kanceliarijoj. Netrukus šaukė tą žmogų į Garlevą ant tyrinėjimo. Bet ir tada nieko neišgavę paleido tą žmogų namo. Paskui, kada rinkima šaltyšiaus atėjo, tai nuo pavieto viršininko atėjo, kad ukininko Z. ant jokios tarnystos daugiau nevalia rinkti — mat pirmiaus tasai žmogus šaltyšium buvo. — Ant to, turbūt, ir pasibaigs visas baudimas už laikymą to kalendoriaus.

(Matome, broliai, kad už lietuviškas knygas, jei tik jų po vieną rasta, beveik jokios jau

koros nėra, knygą teisybė ateima, šaukia ant pasiteisinimo, ale kad tik žmogus nieko neišduoda, pasisako nepažįstas to, nuo kurio gauta, ar kaip kitaip gudriai atsako, tai žandarai neturėdami kaip prisikabint, užbaigia greitai bylą niekais.

Tai-gi, viens pakliuvęs už lietuviškas knygas tai kitų nors dėl savo naudos nišduoda. Kas tik ant kitų nurodo žandarams. tai toki jie labai ilgai laiko, dažnai klausinėdami, gąsdindami ir rupindamiesi kuodaugiausiai iš jo ištraukt žinių. R.)

Pakuonio katalikiška krantuvė, apie kurią buvo minėta 1 Ukininko šių metų, laikosi vidutiniai. Derybų nėra teip, kaip pas žydus, viskas teisingai, tvarkoje užlaikoma. Nuo sausio mėnesio šių metų stovi parašas maskoliškas ir lietuviškas: viršų — Мелочная Лавка, o apačioj — *kriksčioniškas kromelis*, lietuviškomis litaromis. Krautuvės kupčius A. Bajoraitis, žmogus ištikimas.

Vaito rinkimus pabaigoj gegužės (mojaus) mėnesio turėjome. Išrinkom jau ant trečios eilios senąjį vaitą Batutį. Jis jau prieš rinkimą gerai žinojo, ko reikia, kad but vėl vaitu, ir viską buvo jau iš anksto padaręs. Atsigėrėm degtinės, kiek norėjom. Net bjauru žiūrėt, kaip mus žmonės tik tiek ir žiuri, kad tos baltakės ir alaūs prisipust, o apie vaitą tai niekam ne galvoj, koks jis bus, kad tik degtinės but.

Teisybė, ant Batučio nieko negali sakyti: žmogus truputį prie teisybės, su žmonėmis gražiai apsieina; tegul jam Dievas padeda.

Bažnyčią Pakuonio šių vasarą pertaiso,*) deda naują stogą, lies grindis, koptus (trepus) darys žemesnius, nės pirma buvo aukšti ir siauri, tai reikėdavo iš bažnyčios kartais galvatrukčiais lėkt, kaip kas ir susikuldavo; daugiau teip nebus. Tai pusėtinai piningų parapijai kaštnos.

Kortomis lošti pas mus, tai visi pramuštą galvą turi — dideli lošia iš piningų, o vaikai iš briežiukų (švėbelių). Bjaurus tai paprotys ir verta jį mesti. Naudingiaus butų, žinoma, tą laiką ant skaitymo knygų apverst, ale mus žmonės vieni nesupranta naudos mokslo, o kiti nenori suprasti. Ant galo su lietuviškomis knygomis dabar labai sunku, nors, kas tikrai nori, vis-gi gali pasiekti jas.

Kacapai — atėjusiai ir-gi mus kartais, nuskriaudžia. Metai bus kaip jie apgavo daugelį mus ukininkų su dalgėmis, paėmė senas prižadėdami naujas atsiųsti.

*) Tik kasžin, ar parinko Pakuonio parapijonys gerus prižiūrėtojus piningų išleidimo. Kad paskai nekalbėtų negerai, ant prabaščiaus, kaip tai pasidarė su Skriaudžių bažnyčia! P.

parodys, juog tarp kitų jas platynai. Maskolijos įstatai teip skamba: „Jeigu kas turėtų knygas, kuriose stengiasi užginti arba įnešti abejojimą apie nepolytėjimą tiesų Augščiausios Valdžios, arba peiktų užtvirtintą Valdžios įstatais Valdymo būdą, arba įpedinystės sosto pabūdį... bet jeigu ne bus parodyta, kad jas tarp kitų platino, — tą už tai baudžiamas kalėjimu (areštu) nuo 7 dienų iki 3 mėnesių, o paskui gal buti atiduotas po priežiūra policijos nuo 1 iki 3 metų“. Jeigu-gi lietuviškose knygose nėra nieko rašyta prieš valdžią, tai pagal senąjį cirkulių ministerio, tokias knygas policija atima be jokio pabaudimo. Bet dabar matyt yra kitas cirkuliorius ministerio, nės ant susirinkimo Šunskų valsčiaus Marijampolės paviečio viršininkas apskelbė, kad žmonės gal laikyti visokias lietuviškas knygas, kuriose nieko nėra parašyta prieš valdžią (jei tik jis tada kalbėjo gerai apmislyjęs dalyką). Marijampolės viršininkai laikosi dabar įstatymų gana tvirtai ir nesilaikyti nė negali. Pradėjus šitas kratas, jie pranešė augstesnei valdžiai, kad jie čionai rado paslaptingą draugystę, kuri tur siekį nuversti nuo mus Maskolių valdžią. Prokuratorius pranešė per savo valdžią tiesos ministeriui, o žandarų viršininkas tokiu-gi būdu ministeriui vidaus dalykų.

Už ką ir mus ima į kalėjimą? Kada padarė kratą pas Marijampolės kromininką Vitkaucką, rado pas jis keletą laiškų rašytų jo pažįstamų. Padarė kratą pas juos ir pas juos rado laiškų ir tai eina be galo. Pas tulus rado tiesiog pundus jų labai gražiai ir meiliai sudėtų į daiktą ir surištų. Tuli laišakai tiesiog nesuprantami. Duokim, viens inteligentas rašo kitam, kad dabar mums apie nieką nereikia rūpintis, kaip tik apie tai, idant pas mus išikunytų pamatai renkamos valdžios ir jeigu didumas bus mus pusėje, tai mes viską pasieksim. Pas kitą rado tokią laišką: Tavo straipsnį šiek tiek pertaisęs nusiunčiau į „Ukininką“. Jisai atspaudintas ir siunčių tau iškirpias jis iš „Uk.“ Viduryje laiško idėta iškarpa straipsnio iš „Uk.“ Ir tokius dalykus žmonės laiko pas save. Tur but bijosi žmonės, kad jiems mirus bus permažai medegos aprašymui gyvenimo. Perdaug didelis geismas garbės, kurios laukia posmert, dabar žudo ir juos ir jus pažįstamus. Ant galo ir siekio žmonės ne pasiekė, nės laišakai visi pateko žandarui, o jis tur but ne rašys nekroliogijos. Bet pavojus patekti į kalėjimą tuliems nėra tiek svarbus, idant degintų laiškus, nės jau po daugybei atsitikimų ir dabar randa laiškus žandarai kratydami. Aš sakau, ar ne vertėtu mums nuo savęs įtaisyti kratas ir jeigu pas ką atsirastų laišakai ypač toki, kuriuose kalbama apie lietuviškus reikalus, tai tokiam duoti gerai

lazdų arba rykščių. Jau pagal laiškus žandarai sako, pasekė pseudonimus kelių sandarbininkų „Varpo“ ir „Ukininko“. Jie dabar išsirašo šituos 2 laikraščius. Teipiau-gi išsirašo ir prokuratorius, ir paskutinius numerius gavo daug aukščiau ne kaip visi kiti prenumeratoriai šitų laikraščių mūsų apygardoje. Nesuprantama, kodėl šitodu laikraščiu išsirašė, o apie kitus nesirupina.

Didžiausia nelaimė tame, kad laiškuose paimtų yra minėti vardai 3 draugysčių: „Sietynas“ ir da dviejų, bet kokių ne galiu pasakyti, nės ikišiol laiko tą dalyką slaptoje. Tiek žinia, kad sąnarius tų draugysčių kaltina pagal antrą pusę 250 skyriaus surinkimo įstatų apie pabaudimus tai yra už prigulėjimą prie draugystės, kuri turi siekį maž daug tolymai ateityje permainyti dabar esantį būdą valdymo viešpatystės. Kokios tai yra draugystės ir kiek paimta žmonių, tikrai prigulinčių prie tųjų draugysčių, negaliu pasakyti, bet tur but suimtieji kenčia visai nekaltai ir tai per tai kenčia, kad mūsų viršininkai yra labai greitai ir smarkus žmonės. Vonsiaickis, — teip vadinasi žandarų viršininkas, — yra da visai jaunas žmogus, bet tur jau gana gražią praeitį. Jisai buvo prie Varšavos citadelės užveizda X paviliono. Vargšas turi gana didelę šeimyną ir per tai per daug ir „ne sąžiniškai“ vogė. Už tai jį iš tenai prašalino ir davė vietą Peterburgo apygardėje. Bet tenai jisai pasirodė niekam netikusiu ir iš tenai jį atgal sugražino į Varšavą. Varšavoj jo protektoriai nutarė, kad mus paviečiai, kaip romiausi, geriausiai gal jam tikti. Daugume pasieligimų jis išrodo visai da nesubrendusiu vaikiščių. Jis, duokim, susigriebe beveik nepažįstamą ukininką, pasakoja, kad jis pasipažįsta su Kijavo mitropolitu, kaip juodu su ano sutinka, koks ansai yra žmogus ir tt. Arba toks atsitikimas: atėjo pas jį studentas universiteto ir prašė perduoti knygutę kitam jo draugui, sėdinčiam kalinyje. Žandaras apsimą, bet perpykęs paskui kitiems pasakoja, kad studentas nudriskęs, kad jis kišasi, kur jam nereikia, kad jam studentas nedidelis daiktas, kad jis tokiais studentais prikimšęs pilną Kalvarijos kalėjimą... Toki mus viršininkai. Bet ant mus nelaimės jisai nutarė pataisyti sau garbę, gauti medalį ir geresnę vietą. Dabar žmogus apie tai tikrai ir sapnuoja ir medalį ant krutinės jau beveik mato. Jis stengiasi butinai surasti visus sąnarius minėtų draugysčių ir kiekvieną, kurio rado lietuvišką laišką apie lietuviškus dalykus, stengiasi susekt, ar ne prigulėjo prie tų draugysčių. Vėl mus persekioja nelaimė. Jisai baisiai mėgsta lošti į templių. Jeigu jisai būtų laimingesnis lošime, tai jam ne teip būtų reikalingi „progonai“, bet jis kas syk pralošia po kelias dešimtis rublių,

Atgabente jas atgabeno, ale liepė užmokėti po rublį, kuomet tokias-pat, bet kur už 75 kp. galėdavo nusipirkt.

Pereitą vasarą teip-gi atsivilkio 2 kacapai, romytojai, sakydami, kad jų išdarytas gyvuolys galis po 3 dienų dirbt. Ukininkui A. tuojuas išromyjo kumelį ir kuilį. Kacapai apsilikę ant nakvynės da miega, o jau kuilys anksti rytą pastipo. Atsikėlę kacapai nė užmokesčio neprašydami iškeliavo, ale už kelių dienų, turbūt žinodami, kad mus žmonės labai ant žodžio tikri, ateina vėl pas tą ukininką ir sako — „užmokėt piningus, ba paminėsi“ Pabugęs žmogelis pasiskubino atlyginti kacapams. — Ar tai ne avino galva! Nė piningus, bet šluotą kacapams reikėjo už tokį darbą parodyt.

20 liepos 1897 m. *Sakals Padangiu.*

(Kodėl mus žmonės apsilaidžia kacapais, kodėl lietuviai patys nepaima tų pelningų darbų į savo rankas? Kacapų pas mus priviso jau visokių: kailių, grabkasių, meisterių visokių, tekorių, pyragininkų ir kt.

Jie sav pelną iš to turi ir grįždami į Maskoliją parsineša kasmet po keles dešimtis rublių, o mus lietuviai nieko daugiaus neprasimano, kaip tik į Ameriką bėgti. Mes jau visais apsilaidome — žydais, lenkais, vokiečiais, ir net kacapais. Tai jau paskutinė gėda. Ne, vyručiai, teip negalime gyventi! Reikia rupintis mums visas vietas Lietuvoje į savo rankas paimti! Tada tik bus Lietuva lietuvių! R.)

Stokai, (Krakių parapijos, Kauno pavieto). 1895 metuose 8 dieną rugsėjo vienas žmogus beedamas atrado tarpu Stokų ir Baroninės žemę prakiurusę. Skylė apskrita, iš viršaus kokio sieksnio platumo buvo, o dabar vis platyn eina; už kokių 5 sieksnių nuo žemės gilyn tekantis vanduo — bėga iš rytų į vakarus; gardus ir aš pats gėriau. W. G.

Aišku, kad ten atsivėrė požeminis upelis, kurių po žeme gana daug randasi. Apie požeminius upelius ir apie kitus navatnus daiktus, kas nori, gali rasti knygutėje vardu — „*Apie žemės vidurius*“, 2 daly. priedas 1896 metų „Ukininko.“ R.

Pasvalys (Kauno gub., Panev. pav.) — Šiomet metai pas mus neblogi. Rugiai su kviečiais buvo labai gražus; vasarojis apymenkis — mažai tebuvo lietaus; keno ankstybesnis — nė šio, nė to; žirniai-gi visų gražus. Džiaugiasi žmonelės duonos užtektinai turėję. —

Sodai šiomet mūsų apylinkėje visur dyki; kur žydėjo — kirmėlės lyg paskutinio žiedelio išėdė, o kur nuo kirmelių mokėjo apsiginti — tenai nežydėjo. Kas iš sodo geruose metuose mokėdavo gražius piningus išrinkti, dejuoja busę sunku mokesčius užsimokėti. —

Skaitlius neturtelių pas mus vis didinas ir didinas ir didinas. Jau nemažai ukininkų-pusėninkų. Visos žemės su ganyklomis tiktai 15 desiatinų! Žmogus-gi ant pusės atsisėdęs vargiai begali su šeimyna išmisti. Kitur ir ta pusė perpus perskelta. Dažnai kyla tarp brolių vaidai, bylos, muštynės; vieną bernaitį šiame pavasaryje ant lauko tik neužmušė broliai jo, talką pasitalkę. — Drąsesniejie bėga į didesnius miestus ant uždarbio, bet už kelių metų susidėję keletą šimtų rublių grįžta atgal atsiminti savo dalies. Gerumu neatgavė, pasiduoda po sudu išleidžia visus kruvinu prakaitu uždirbtus piningus, o savo pusę išprovoję nebeturi kuo arklio su vežėčiomis nusipirkti, priseina išduoti arendon ir vėl eiti uždarbio jieskoti. Bet žmogus su galva, turėdams savo porą šimtų kišenių, galėtų ir be žemės verstis ir da geriau, negu atsisėdęs ant tos pusės žemelės. Truksta tiktai drąsos ir apšvietimo. Jug beveik visi amatai ir visos pirklystės šakos žydu ir latvių rankose. Musų-gi žmonelės, išikandę turisi žemės, nors ant galō pagalios visi be duonos pasilieka.

Oi kaip nėra, kas pas mus žmonėms kelią šviestų. Turime lietuvių aptiekorių, bet jam už viską labiau rupi jo paties kešenių. Turime du jaunu kunigu, bet...

Žmonės sako, jauniejie kunigai netokie, kaip seniejie: jiems rupi žmonių vargai, žmonių rūpesčiai, žmonių apšvietimas. Jeigu kits ir nesi-rodo su savo darbais, tai tiktai senesniojo klebono bijodams. — Gal kitur ir teip, bet pas mus ne, neteip. Ir klebonas ir kamendorius — abu jauni, nėra ko jiems bijotis. Vienok ir jų niekur nesimato. Niekur neužaina, ypatingai pas biednesnius, niekam neduoda gerot patarmės, o patys žmonelės dažnai bijo, nedrįsas pas juos eiti, neturėdami rublio ant mišių paduoti, — teip jau buvusio klebono Misiuno išmokinti. Jeigu kur užaina, tai tiktai užprašyti, pas tą, kas išsigali gražiai priimti. Atėję pajuokaus, pasityčios iš kitų ir sudiev. Kad nors bažnyčioje ką gero nuo jų išgirstum. Ką nuo davatkų užgirdo, apie tą ir visą pamokslą sako. Labai dažnai visai nekaltus žmonėlius išdergia, „didžiame mokslis“ išbjauroja, ant knygelių nedvasiškos įtalpos ir jų platintojų užpuldinėja. — Su bažnyčios mokesčiais apseina, kaip sau nori. Reikalauja ne pagal tą, kas bažnytinėse knygose užrašyta, bet pagal sąžinę, sako, buk nėsą knygų, prapuolusios. Kits žmogelis, neatmindams, kiek užmokėjęs ar iš baimės uždeda kokią penketą rublių viršaus, kad tik nesibartų (ukininkas A.), o kas nemoka, tą lyg trečiai kartai prakeikia („nepadės Dievas nė vaikų vaikams“ — klebono žodžiai prieš visą bažnyčią.)

Visokios sueigos, pasilinksminimai, vakaruškos prakeiktos. Tiktai viename kieme Pasvalyje

gali jaunimas be baimės susirinkti, pas vieną turtingą ukininką, kurs su klebonu gerai gyvena; dažnai ir pats klebonas nueina tenai ant vakaruškų.

Andai, kada Misiuną iškėlė, ir atkėlė dabartinį kleboną, parapija labai džiaugėsi, tikėjosi turėsenti geresnį kleboną. Teisybė, gavo geresnį, vienok dažnai ir labai dažnai užgirsti užmetinėjimus.

Labai papiktina žmones ir tas, kad abu kunigai netiktai tarp savęs, bet ir su bažnyčios tarnais lenkiškai tesišneka. Zakristijonas seniau nemokėjo beveik nė žodžio lenkiškai, o dabar ir savo vaikus lenkiškai bara, nors kalba prasciau už žydą Ar-gi nemeiliau butų mūsų kunigams klausytis teisingai ir gražiai tariamos lietuviškos kalbos?

Nepykite skaitytojai, kad taip daug prirašiau apie savo kunigus. Aš tiktai sulyginau juos su kitais ir ką peiktino radau, negalėjau užtylėti. Gal jie šias eileles perskaitę susipras ir pasistengs kitaip elgtis. Nemislykit, juog tas, kurs rašo ką blogą apie kunigus, niekina, griaua tikėjimą. Taip sako ir mūsų klebonas; bet jeigu tai teisybė butų, tai toks tikėjimas, kurio kunigai žmoniškesni, irgi butų už mūsų geresnis. O kitų tikėjimų kunigai labai dažnai esti doresni už mūsų. — *Driskio brolis.*

Šį kartą tiek.

Seirai. Suvalkų gub. Sėminarijoje dvasiškoje buvo krata, tikt krėtė antro skiriau klierikų. Rado pas Rudbalį paeinantį iš Gižų parapijos, dainą rašytą paišku. Tikrai yra žinia, kad klierikas Rudbalis buvo apskustas vieno judošiaus Čivinsko, paeinančio iš kaimo Gižų Rudos. Buvo krata ir tėviškeje Rudbalio, taip-gi rado kokių ten senų raštų, pelių suestų. Seinuos suėmė netik Rudbalį, bet ir Bulvietį ir da trečią sugražino nuo Varšavos, kur iš Seinų važiuavo išisventint į kunigus. Tai dabar jie visi sėdi Kalvarijos kalėjime. Tokius judošius vertėtų pamokint lazdomis, o da geriaus pakart. Kas kartas tie judošiai platinasi, pirmiaus da tiktai buvo girdet Marma ir Marcinka garsus skundikai, na ot prisidėjo ir prakeiktasis Čivinkas. Pranešu broliams lietuviams, kad saugotusi šių judošių, kaipo kokių gyvačių. Mat Čivinkas tiktai skundė vieną Rudbalį, o žandarai bekratydami Rudbalį, rado šį tą ir pas kitus.

Pažeriai Vilkaviškio pav. Pažerių valsčių kas kartas šimet platinasi lietuviškos tobyčios. Jau žemskiai ne išgali nė nulupinėti, tai dabar jau kelintas mėnesis visai nelupa. Išpradžios buvo vientik lietuviškai nupaišytos, o dabar po apačia lietuviško nupaišyta ir maskoliškai, tai da nežinia ką su šitoms daris. Apie 20 surinkę žemskiai, nunešė pas viršininką, tai tas isivijo. Ar esą man reikia šitų lent-

galių, pristatykite tą žmogų, kuris jas dirba. Žemskiai dabar tyrinėja, kaip kam ir piningų siulinėja, kad jiems padėtų susekti, bet vargu pasiseks jiems sušnypinėti. Iš šių tobyčių viena tai buvo gudams akiviausia. Prie Pažerių mokyklos, ant kurios buvo nupiešta didelėms litaroms (Pažeriu pradinė mokykla dėl lietuvių) ir ant gudiškos užklijuota laike egzamino.

Apie nekenčiamas knygas. Jau buvo nekartą laikraščius garsinta apie tas netikusias knygas maskoliškomis litaromis, o lietuviškais žodžiais. Tų knygų vaikai suvis nepriiminėjo. Tai dabar kitoki būdu gudragaliai sumislyjo vaikams išdalinet. Mat, pas maskolius yra mada dalint už mokslą visų metų, nagradas. Tai šimet visiems davė, tas dovanos ar kas vertas arba nevertas, visiems įteikė po netikusių knygą, ir kaip girdėt tai visur Lietuvoje mokyklose vientiktai tos knygos dalinosi vaikams dovanai. Labai išmintingai padarytų tie, kurie gavo tokios knygas, kad numestų į šašlavyną. Butų išmintingiau padarė, kad butų visai neėmė tų netikusių knygų, bet ot užlaiko tą priežodį, kad „dovanai į dantis nežiuri“.

Pylviškiai, Senapilės pav. Krata buvo pas Kačergių liepos 19 d. Kačėrgiaus nerado namie., nės jisai žmogus užsiiminėja prekyvimu vyšnių, bet jo žmona išmintingai pasielgė prokuratoriui ir žandarų viršininkui davė geras atsakimus. Iškrate viską gerai, bet nieko tie nelabiejai nelaimėjo. *J. Ekys.*

Visokios žinios.

Kaip išimti riebius plėmus iš audimų. Iš bovelninių audimų galite išnaikyti tokius plėmus pridėdant degintą magneziją su benzinu, o iš vilnonių daiktų jaučio tulžis atskiesta vandeniui gerai išvalo riebumus. Reikia vieną dalį tulžies atmiešti šešiomis dalimis virinto gryno vandens ir tokiu skystimu prausti sutęstas riebumais vietas.

Deginta magnezija ir benziną galite gauti aptiekose, krautuvėse aptiekinėse dalykų, o net nekuriose paprastose tavorų pardavinėčiose.

Deginta magnezija apart to yra labai gerai imt ir į vidurius riemeniui dėdant arba rugščiai negardžiai rugaujant. Ji teipo-gi praliosuoja vidurius. Paėmus degintos magnezijos tiek, kiek galite pakabinti ant peilio smaigalio, galite duoti jos mažiems vaikams, kurie negalioja vidurius užkietėjimu. Dideliems galite duoti daugiau, iki visam arbatiniui šaukštukui ir daugiau ant syk. Neščios moteriškės dažnai turi vidurių nesmagumą — tai po krutine spaudžia, tai riemu o ēda, tai stiliaja iš skilvio rugščiai, ir valgyt priegtam nesinori, dagi ir viduriai buna kietoki, sunkiai ant savo reikalo

einasi — tai tada labai naudinga imti į vidurius degintos magnezijos. —

Tai tokią da naudą galite iš degintos magnezijos turėti.

R. U.

Žemaičių kalba, pagal garsų kalbų žinovą Šleicherį, yra senesne tarmene lietuviškosios kalbos. Tai-gi žemaičių kalba yra seniausia gyva kalba iš visų arėjiškų kalbų.

Vilniaus gubernijoj yra katalikiškų bažnyčių tik 297, mažias nėg žydiškų sinagogų, kurių priskaito 318; maskoliškų cerkvių priviso net 270, t. y. tik trupučių mažias nėg katalikų bažnyčių. Ar-gi tai neaiškus darodymas, kaip katalikus persekioja maskoliai. Vilniaus gubernijoj katalikų yra daug daugiau nėg išpažintųjų kitų tikėjimų, o bažnyčių tiek mažai!

Maskolių valdžios nerangumas. Tik šimet maskolių valdžia ištengė išplatint tarp visų savo valdininkų paliepimą apie uždraudimą lietuviškos spaudos. Tik šimet 19/7 gegužės 1897 m. Naumiesčio pavieta viršininkas paleido po vaitus, burmistrus ir žemskius cirkuliorį, idant jie gaudytų lietuviškas knygas. Dabar maskolių valdžios jau turbūt visiems liepta daryt medžioklę ant lietuviškų knygų. Daugias jau nebelieka, kam liept. Visi čionovinkai jau paliepti. Tai-gi tik į 30 metų suviršum maskolių valdžia suspėjo tą savo paliepimą visiems pranešti. Tai nepaprastas nerangumas!

Apie lietuviškus raštus maskolių valdžia irgi tik per paskutiniu du metu priderinčiai dasižinojo ir ėmė ištikrųjų juos gaudyt ir persekiot, nors lietuviškos knygtės prieš maskolių valdžią jau 15 metų tolydžiui rodosi. — Patys maskolių žandarai prisipažįsta, kad jie lietuviško judėjimo buvo neužtėmiję, kad jie buvo apleidę tą dalyką. Tik dabar, girdi, mes pamatėme, kad tai yra negera dvasia, kurią reikia su šaknimis išrauti. Teip pasakoja Kauno žandarų viršininkas.

Per pervėlai jau vargšai susiprato — lietuviškas judėjimas jau teip išbujojo, juogei žandarai jo nesulaikys.

Artojas.

Šie esant naujai paskirti vyskupais diecezijų: 1) kn. Praneiškus Albinas *Symonas*, pavyskupė Mogilevo, rektorius Dvasiškosios Akademijos Petrapilėj, busias paskirtas vyskupu Plocko diecezijos; 2) kn. Cyrylius *Lubovidžkis*, pavyskupė ir administratorius Lucko-Žitomieriaus vyskupystės, busias vyskupu tosios diecezijos; 3) kn. Antanas Baranauskas, pavyskupė Žemaičių vyskupystės (Kauno) — vyskupu Seinų diecezijos; 4) kn. Steponas Zvierovičius, kanaunykas Vilniaus kapitulos, rektorius Vilniaus seminarijos — vyskupu Vilniaus vyskupystės. Šie-gi buk paženklinti ant *pavyskupių* arba *vyskupi-*

suffraganų: 1) kn. Boleslavas *Klopotovskis*, Dvasiškosios Akademijos Petrapilėj, kanaunykas kapitulos Lucko-Žitomieriaus — ant pavyskupės Vilniaus vyskupystės; 2) kn. Karolius *Niedzialkovskis*, kanaunykas kapitulos Lucko-Žitomieriaus — ant pavyskupės Mogilevo diecezijos; 3) kn. Kacperas *Cirtautas*, pralotas Žemaitijos katedros, rektorius Kauno seminarijos — ant pavyskupės Žemaičių vyskupystės (Kauno).

Kiek Rosijos viešpatystėj degtinės išgeria. Pagal valdžios apskaitymą Rosijos gyventojai išgeria kasmet už 428 milijonus rublių degtinės.

Paminklas poetui arba dainiui Miekevyčiui. Tai buvo iš lietuvių paėjęs labai visam sviete poetas, kuris parašė gana daug labai dailių lenkiškų eilių, kur apdainavo daugiasiai Lietuvos dėjas (atsitikimus) ir gyvenimą. Lenkai juom labai gerisi ir ant 24 dienos gruodžio mėnesio 1898 metų, kada sueis 100 metų nuo dienos gimimo Miekevyčiaus, žada pastatyt Varšavoje puikų paminklą. Dabar lenkai labai skubriai renka piningus ant to paminklo, nės nesenei da pradėjo rinkti, o laikas pastatymo jau netoli. Rosijos valdžia ne per daug noriai pavelyjo tai ir daug sutramdė tą dalyką.

Nors mes lietuviai ir daug turime savo dalykų, reikalaujančių piningų, nors dėl mus pastatymas paminklo Miekevyčiui Varšavoj ir ne daug smagumo ir naudos padarys, nors ant galo tuos sumestus tukstančius rublių galima but apversti ant daug naudingesnių dalykų, nėg pastatymas paminklo, vienok, kas išsitenka, tai deda piningus ant to reikalo; ateis gal laikas, kada mes lietuviai irgi pastatysim paminklą Miekevyčiui Lietuvoje, kurioj jis augo, dirbo ir kurią jisai savo dainose apdainavo, nors svetimoje kalboj. Dabar-gi but gerai mums lietuviams bent išleisti nors svarbiausius jo darbus lietuviškoje kalboje: tai ir but geras paminklas tam dainiui. Gal atsirastų aukautojas, kuris duotų piningų ant to, o mus dainiams reikėtų pasirupint išverst Miekevičiaus darbus arba kas jau išversta surinkt ir pataisyt.

Kas tai yra laumės juosta. Kas tai yra ta puikioji juosta, su keletu šviesiu spalvu, kuri pavasariais ir vasaromis debesini užėjus ne sykį pasirodo ant daugias skliauto? Atsitinka, kad toji juosta pusę dangaus perjuosia lyg rato pusė. Iš ko jinai nuausta ir kuo nudaryta teip puikiai? Žmonės bemoksliai, pasakoja apie ją nebutus daigtus. O tai, ve kaip yra.

Māding. patėmyjote ir apie tai pamenate, kad laumės juosta pasirodo, kada šilta ir kada debesis lytaus vaikščioja prieš piet arba po piet, tačiau niekuomet neatsitinka ją pamatyti per pačius pietus, saulei beėsant ties mumis. Teipo-gi regime ją visados ant dan-

daus skliauto priešais saulę; jeigu saulė šviečia vakaruose, tai laumė matome rytuose, ir teip pat advernai.

Tai gi, iš ko jinai teip puikiai nuausta? kaip ji atsiranda ir kodėl vėl pragaista?

Jinai nuausta iš lašelių lytaus, ką byra iš debesio išto nuo mūsų, ant kitos pusės dangaus nuo saulės; nustojus lytui ir laumė prapuola.

Kuo gi tie lytaus lašeliai teip puikiai nudaryti? Tai aiškus saulės šviesos teip juosius nudaro.

Kas nenori tikėti, tai lengvai gali pats padaryti laumės juostą ir iš arti ją pamatyti. Tegul giedrioje dienoje, šviečiant saulei, dviese nueina ant upelio arba nors ant balos. — Vienas tai taško rankomis vandenį prieš saulę, idant lašai kristų iš oro atgalios, kaip lytus, o antrasis tegul, atsistojęs per keliolika žingsnių užpakaliu į saulę, tēmyja ant to taškymo — tai pamatys tokią-pat laumės juostą, kaip ant dangaus. Tą patį galime pamatyti ir pas vandeninį malūną, kada ratas taško vandeninį ir ištyška oran daugybė lašelių, o saulė, mums žiurint į tą ratą, šviečia mums į Užpakalį. Užpakaliu stovint į szalę ir prunkščiant iš burnos vandenį ir-gi galima matyt tą juostą.

Vienok, kokiū tai budu spalvas aiškus saulės nudaro giedrius vandens lašelius įvairioms spalvomis: raudonai, geltonai, žaliai ir da kitaip? —

Tyčia prisiziūrėkime ramos lašeliams ant medžių lapų ir ant žolės, saulei bešviečiant: pamatysime, kaip jie mainosi po mūsų akių ir žeri visokioms spalvomis. Čion pamatysime tarp jų septyneriopą spalvą: vieni lašeliai bus visais raudonoki, kiti geltoni, kaip morka, toliau šviesgelsviai, paskui žali, toliau vėl tamsėliai, tai vėl mėlynoki, pagaliau skaisčius šviesmėliai kaip žybuoklės. Jug tikrai matėte tokias-pat spalvas muiliniuose burbuluose, ką vaikai laido išputę per šiaudą, teipo-gi tas pats ne vienam puolė į akis bažnyčioje, žiurint į kampuotus arba trikampių stiklo kankaliukus, kabančius ant didžiųjų žibintuvų. Tai-gi, tas pačias septynias spalvas ir tokioje tvarkoje, kaip augščiau parodyta, mes regime ant laumės juostos, susidedančios ir daugybės lytaus lašelių, šviečiančių prieš saulės spindulius.

Tie jie lašeliai žiba tikrai dėlto, kad atšviečia nuo jų šviesumas saulės. Saulės šviesa yra balta, tačiau tame baltume paslėpta minėtos septynios spalvos. Mat, kožnas baltas daiktas turi savyje užslėptas septynias spalvas, apie ką galima persitikrinti tokiu budu: reikia iš ko nors padaryti skridulėlį paskui visą jo pusę padalinkime ant siaurų dalelių, tokiu budu, kad jos visos galais susidurtų pačiam skridulio ir pletotusi jo kraštūlink: paskui tas visas dalys

reikia nudaryti toms pačioms spalvomis, ką matome laumės juostoje. Jeigu tą skridulį užmausime ant ašelės ir teip smarkiai imsime jį suksti, tai visos tos septynios spalvos liesis viena su kita mūsų akise ir pamatysime, kad skridulys besukant pasidaro baltas. Sustabdžius skridulį, tas baltumas vėl pavirs į įvairias spalvas.

Teip einasi ir su saulės šviesa: jinai balta, bet atšviesdama ant vandens lašelių, ant muilinio burbulų, arba ant trikampių stiklų, parodo savo septynias spalvas, lyg laumės juostoje.

Tai-gi, man rodos, dabartės suprantate, kaip atsiranda laumės juosta ir kodėl jinai nudaryta įvairiomis spalvomis. Z.

Atsakymai.

Muzikėlini. Pasielgimas kunigo J. G—io, Batakių klebono, bjaurus, bet patalpinti mus laikraštyje to mes negalime, nės vietos neturim.

Pašalatiečiai ir Ovantiečiai. Korespondencijas, kuriose vieni tik užpildinėjamai, sunaudoti negalime.

Apgarsinimai.

„Lietuva“

Nedėlinis Laikraštis.

Išėina Chicagoje kas subata ir paduoda žmonėms svarbiausias ir teisiagiasias žinias

iš Amerikos, Lietuvos ir viso pasviečio.

„Lietuva“ kaštuoja ant metų tik 2 dol. (4 rublius). Kas abu doliarus užsimoka iš viršaus, gauna puikę knygėlę, vertės 50 cent., (1 rubliaus) dovanų. Kas užsimoka 1 dol., gauna knygėlę už 25 c. (50 kap.) Knygėlę gali sau išsirinkti iš „Lietuvos“ katalogo kas kokią nori, kad tikt nebrangesnę per 50 c. (1 rublius). Kas neturi mūsų katalogo, tegul atsišaukia o prisiūsime dovanai.

Rašant į „Lietuvos“ redakciją su bent koku reikalu, arba piningus prisiunčiant, visada uždekit šitoki adresą:

A. Olševskis, North Amerika.

Chicago, ILL. 924, 33rd. Street.

NB. „Lietuvą“ galima gauti ir Tilžėje pas Jurgį Lapiną, Goldschmiedestr. Nr. 8 su prisiuntimu už 4 rublius (8 markas) ant metų 2 rubl. (4 markas) ant pusės metų.

Piningus ir laiškus į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruažis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny.

Nauja geradėjystė — Kaip mums spaudą igyti. — Puikus vaizdėlis — Padavimas apie Vaidevutį. — Puikus užkarantojas. — Apie kirmėles pas vaikus. — Korespondencijos. — Visokios žinios. — Atsakymai. — Apgarsinimai. —